

Evropska unija
Regionalna politika

info regio

sl

panorama

| Št. 16 | Maj 2005 |

Dobre prakse

regionalnega razvoja

Povzetek

Dobre prakse *regionalnega razvoja*

V šoli dobrih praks

Pogosto slišimo, da je izvajanje programov strukturnih skladov vir „dodane vrednosti Skupnosti“. To velja zlasti za določeno število dobrih praks, o katerih nas je skozi čas in skozi programska obdobja naučilo upravljanje s skladi; z izmenjavo izkušenj pa so se ti nauki od držav članic prenesli tudi na regije.

Vrednotenje v državah članicah napreduje

Generalni direktorat za regionalno politiko je analiziral delno vrednotenje programov ciljev 1 in 2, da bi tako omogočil pregled prvih rezultatov, na podlagi katerih bodo temeljile dobre prakse za prihodnost.

Pričevanje: Švedska

ESRR v akciji:

Nemčija, Francija, Velika Britanija, Grčija

Pričevanje: Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška

Reportaža: Irski recepti

Irska, ki je bila leta 1973, ob vstopu v Evropsko skupnost njena najrevnejša članica, je trideset let kasneje ena najbolj razvitih držav Unije. Predvsem zato, ker je znala izkoristiti vse možnosti evropskih pomoči. Toda kaj je Irce spravilo v tek? Kakšne „nasvete“ lahko posredujejo novim državam članicam? Svezjenj dobrih praks.

Pričevanje: Belgija

Pričevanje: Španija

ESRR v akciji:

Nizozemska, Portugalska, Danska, Italija

Fotografije (strani): Evropska komisija (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10), A.Janssens/Euro Liège TGV (11), Örebro län (12), AZ publica (13), Nicéphore Cité (13), Creggan Enterprises Ltd (13), URBAN Greece (13), Ministerstvo pro místní rozvoj (14), National Roads Authority (15), Dublin Bay Project (16), Women's Community Projects (Mullingar) Association Ltd (17), AEIDL (17), National University of Ireland, Maynooth (18), Région wallonne (19), URBAN II Noord aan de Rotte (21), Nordjyllands Amt (21), Ministério da Ciência, Tecnologia e Ensino Superior (21).

Naslovnica: Železniška postaja „Estação do Oriente“ v Lizboni (Portugalska) je bila zgrajena za Expo 98 s pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Pri urejanju te številke so sodelovali tudi: Pierre Ergo, Véronique Faure, Veronica Gaffey, Jean-Luc Janot, José Luis Kaiser, Ann Martin, Catherine Mathot, Eirini Nikolaïdou, Wolfgang Petzold.

Odgovorni urednik: Thierry Daman, Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko

Revija je v francoski in angleški različici tiskana na recikliranem papirju.

Tematski dokument je na voljo v 19 jezikih Evropske skupnosti na spletni strani: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Besedila, objavljena v tej publikaciji, nimajo pravne vrednosti.

3

9

12

13

14

15

19

20

21

Upravljanje s programi strukturnih skladov

V šoli dobrih praks

John Bachtler ⁽¹⁾

Pogosto slišimo, da je izvajanje programov strukturnih skladov vir „dodane vrednosti Skupnosti“. To velja zlasti za določeno število dobrih praks, o katerih nas je skozi čas in skozi programska obdobja naučilo upravljanje s skladi; z izmenjavo izkušenj pa so se ti nauki od držav članic prenesli tudi na regije. Vsaka faza izvajanja programa namreč prinaša izkušnje, ki lahko koristijo vsem.

Podjetniški inkubator v Eggu na Predarlskem (Vorarlberg) (Avstrija).

Upravljanje strukturnih skladov je mogočen izziv. Poraba velikih vsot, več let zapored in v več sektorjih hkrati, v upravnem okolju, ki včasih deluje v nasprotju z nacionalnimi praksami upravljanja, je zahtevna in kompleksna naloga. Izkušnje zadnjih 15 let pa vendar kažejo, kako so države članice znale izkoristiti postopke uporabe strukturnih skladov za uveljavljanje dodane vrednosti Skupnosti in za izpopolnjevanje novih pristopov k storitvam regionalne politike. Eden najpomembnejših vidikov tega doprinosa so nauki, ki jih lahko izluščimo iz upravljanja strukturnih skladov skozi čas in skozi programska obdobja; z izmenjavo izkušenj pa so se ti nauki prenesli od držav članic na regije.

Upravljanje programov: vsaka država ima svoj sistem

Vsaka država članica je razvila lasten način upravljanja, ki ga včasih zaznamujejo regionalne posebnosti. V grobem lahko razlikujemo države glede na to, ali imajo:

- > „diferenciran“ pristop razdeljevanja sredstev z ločenimi strukturami upravljanja, ki so bile vzpostavljene posebej za upravljanje strukturnih skladov (primer Nizozemske, Švedske ali Velike Britanije);
- > „globaliziran“ pristop, kot v primeru Avstrije, Španije, nekaterih nemških pokrajin in v večini novih držav članic; pri tej

⁽¹⁾ Profesor John Bachtler je direktor Centra za raziskavo evropskih politik, Univerza Strathclyde, Glasgow (Združeno kraljestvo).

formuli postopek razdeljevanja sredstev poteka v okviru ministrstev oziroma nacionalnih in regionalnih organizacij;

- > „mešani“ sistem, ki združuje oba prejšnja pristopa, kot na Finskem, v Franciji in Italiji.

Vsaka formula ima svoje prednosti in pomanjkljivosti. Diferencirani sistemi so lahko zapleteni po administrativni plati (in manj primerni za izvajanje pomoči Cilja 1 večjega obsega), vendar pa pospešujejo strateško usklajenost in transparentnost sprejemanja odločitev. Ob tem dajejo evropskemu financiranju prepoznavnost. Nasprotno pa globalizirani sistemi delujejo na bolj neposreden in standarden način, vendar imajo pogosto težave z vključevanjem več hkratnih posegov in s pospeševanjem učinka finančnih vzvodov Skupnosti.

Eksternalizacija upravljanja programov: Sekretariat za Cilj 2 v pokrajini Severno Porenje in Vestfalija (Nemčija)

En način upravljanja strukturnih skladov – pogost pri diferenciranih sistemih upravljanja – je „eksternalizacija“ upravljanja z vzpostavitvijo ločenega sekretariata, kot je že dalj časa v navadi v nekaterih predelih Belgije, na Nizozemskem in v Veliki Britaniji. Nedavno se je tej skupini pridružila pokrajina Severno Porenje in Vestfalija, kjer so oblikovali „Ziel 2 Sekretariat“ (Sekretariat za Cilj 2) in ga zaupali svetovalnemu podjetju, ki naj bi poskrbel za koordinacijo programskih odborov, nudil naj bi tehnično pomoč številnim ministrstvom in drugim ustanovam, ki sodelujejo pri upravljanju teh programov, in prevzel oglaševalske dejavnosti in področje stikov z javnostmi.

Inkubator Bragança (Norte, Portugalska) omogoča prehod proti Španiji.

V številnih državah članicah Unije opazujemo že 10 ali 15 let težnjo k postopni regionalizaciji upravljanja programov. Pred nedavnim sta se za tak sistem odločili tudi Grčija in Irska. V več regijah sta vzpostavili vmesne organizacije za upravljanje določenih tematskih skupin oziroma podregionalnih programov. Tako je, na primer, v Avstriji (lokalni uradi za upravljanje), v Franciji (globalne subvencije), v Italiji (celostni programi/projekti) in v Veliki Britaniji (akcijski plani).

V želji po večji usklajenosti med dodeljevanjem sredstev in strateškimi cilji programa so sistemi upravljanja postali bolj izpopolnjeni. Raziskave vrednotenja poudarjajo, da je učinkovitost upravljanja odvisna od jasne opredelitve organizacijskih vlog in postopkov, pa tudi od upoštevanja inovativnosti v praksi. Pomemben dejavnik, ki prispeva k izboljšanju upravljanja je delo v mrežah med posameznimi sekretariati za programe, kar je že ustaljen postopek v Avstriji, na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu.

Anglija (Združeno kraljestvo): „Dobre prakse za boljše upravljanje programov“

Urad britanskega premiera je leta 2003 objavil „Best Practice Initiative“ (Vzpodbuda za dobre prakse) za izboljšanje upravljanja strukturnih skladov v Veliki Britaniji. Oblikovali so jo okoli treh velikih osi: (a) podroben seznam dobrih praks, ki jih je mogoče posnemati, in slabosti, ki jih je treba odpraviti, zlasti na področju strateškega vodenja in podpore projektom; (b) strategija stalnega usposabljanja za razvoj spretnosti in povečanje znanja; (c) mrežno spremljanje učinka in priprava vseh potrebnih orodij.

Trženje programov: oglaševanje in stiki

Informacija je osrednji del programiranja strukturnih skladov. Upravne oblasti morajo informirati in pritegniti k sodelovanju potencialne upravičence do pomoči in nosilce projektov. Poskrbeti je treba, da zvedo, ali je njihova vloga ustrezna, kako oblikovati kakovosten dokument in kako učinkovito izvajati projekt. Partnerji programa potrebujejo informacije, na podlagi katerih bodo lahko preudarno upravljali in vodili programe. Javnost je treba obvestiti o prispevku strukturnih skladov k razvoju regije in izboljšanju življenjskega okolja.

V okviru programov, ki so trenutno v teku, je bila oglaševanju in obveščanju javnosti dana pomembnejša vloga. Toda potrebe na tem področju se razvijajo glede na življenjski cikel programa. Tako lahko že zdaj opredelimo nekatere dobre prakse, kot na primer:

Ureditev dostopa do arheoloških najdišč v Atenah (Grčija) v času olimpijskih iger 2004.

- > opredelitev ciljnih javnosti, njihovih potreb na področju obveščanja in odgovorov, ki jih je treba dati;
- > izbira primernih orodij, za zadovoljitev pričakovanj ciljne javnosti in za objavljanje jasnih in jedrnatih sporočil;
- > razvoj primerne komunikacijskega sistema z jasno opredeljenimi vlogami in odgovornostmi, ki bo razpolagal z zadostnimi sredstvi, omogočal uporabo rezultatov in predvideval notranje mehanizme za vrednotenje učinkovitosti pomoči.

Grčija: obveščanje javnosti o programih strukturnih skladov

V Grčiji so se odločili za enotni sistem obveščanja upravičencev do pomoči in javnosti. Sistem vključuje mrežo približno petdesetih agentov za obveščanje in komunikacijo, skupino za koordiniranje obveščanja, podrobna navodila v zvezi z zahtevami na področju informiranja in oglaševanja za celoten cikel programa, pa tudi vzorec, ki omogoča vrednotenje učinkovitosti obveščanja.

Uveljavljanje programa: pregled vlog in izbira projektov

Programi so bolj kot kdajkoli prej pod pritiskom nujnosti doseganja zastavljenih ciljev. Predvidene so tudi kazni in vzpodbude v primeru, da stopi v veljavo pravilo o samodejnem prenehanju prevzete obveznosti po dveh letih, če v tem času niso bili doseženi predvideni rezultati. Odgovorni si vse bolj prizadevajo za kakovost, uveljavljanje najboljših projektov, ki imajo racionalno strategijo, in za programe, pri katerih je verjetnost uresničenja v danih rokih velika. V regijah, ki jim grozi, da leta 2007 ne bodo več prejemale pomoči, pa odgovorni pazijo tudi na to, da bi projekti pustili trajno sled na območju.

V takšnih okoliščinah sta ključna pregled vlog in izbira projektov. Sčasoma je ocenjevanje vlog postalo bolj sistematično in profesionalno, saj več regij uporablja natančne metode za označevanje, ocenjevanje in uvrščanje projektov (še zlasti na Irskem, Nizozemskem in v Združenem kraljestvu). Uporaba vstopnih kriterijev in kriterijev kakovosti daje upravljavcem programov možnost, da vplivajo na profil vlog, da projekte povezujejo in da prednostno dodeljujejo sredstva. Neodvisni strokovnjaki, odbori specialistov in predstavnikov drugih ustanov (na primer bank) v Nemčiji, Italiji ali v Španiji pogosto sodelujejo pri oceni določenih ukrepov in delovanja, še zlasti pri velikih in pogosto kom-

pleksnih infrastrukturnih projektih ali pri zelo specializiranih pobudah raziskovanja in razvoja. Pomembno vlogo ima tudi izobraževanje upravičencev do pomoči glede tehnik vrednotenja projekta.

Vsak sistem potrebuje preproste in transparentne postopke za ocenjevanje vlog in izbiro projektov. Potrebuje pa tudi prožnost pri obravnavanju inovativnih vlog in za hitro obravnavo projektov z nizkim tveganjem ter podporna orodja za spremljanje upravičencev pri izvedbi njihovega projekta.

Italija: povečati kakovost projektov s pomočjo celostnih lokalnih programov

Iz cele pahljače celostnih projektov v Italiji so bili v določenih regijah vpeljani „*Programmi Integrati per lo Sviluppo Locale*“ (PISL) (Celostni programi lokalnega razvoja) za izboljšanje kakovosti projektov in strateške usposobljenosti regionalnih akterjev. Vsak PISL posebej predstavlja strategijo na vmesnem nivoju, usklajenost med celostnimi in področnimi aktivnostmi (sem sodi pomoč za infrastrukturne projekte in podjetja), in daje usklajen teritorialni okvir za zasnovo, izbiro in izpeljavo projektov.

Avstrija: izboljšati kakovost in transparentnost pri pripravi in izbiri projektov

V Avstriji „*uradi za lokalno upravo*“ delajo skupaj s kandidati, ki želijo postati nosilci projektov na lokalnem nivoju, z namenom oblikovanja vlog in kakovostnih projektov. Izboljšanje transparentnosti in usklajenosti izbire projektov je delo „*Maßnahmenverantwortliche Förderstelle*“ (odgovornih za ukrepe) v vsaki organizaciji za financiranje, ki poskuša zagotoviti standarden pristop k sprejemanju in ocenjevanju kandidatur, k izbiri projektov in opredeljevanju vsote dodeljenih finančnih sredstev.

Znanje za boljše programiranje: vloga spremljanja

Spremljanje programov strukturnih skladov je imelo pogosto drugotno vlogo v primerjavi z izvajanjem programov. Že nekaj let pa spremljanje velja za predpogoj učinkovitega programiranja. Postalo je način zbiranja strateških podatkov, ki osvetljujejo vsako etapo programiranja: izdelavo načrta, izvajanje, oceno.

Čistilna naprava Danutoni (Romunija) je bila deležna pomoči iz skladov PHARE in ISPA.

Obisk namakalnega sistema na zahodni obali otoka Réunion (Francija), ki ga je financiral program ESRR.

Slediti finančnemu in operativnemu napredovanju programov: nacionalni in regionalni sistemi spremljanja

Spremljanje programov je postalo pomemben element. Mnoge države članice so investirale v vzpostavitev skupnih in uporabnikom prijaznih sistemov, ki omogočajo hkraten nadzor nad finančnimi kazalniki (obveznosti in plačila) in nad operativnimi kazalniki (napredovanje projektov). Eden najbolj znanih je francoski sistem spremljanja PRESAGE, ki je bil prilagojen tudi za druge države. Drugi primeri so SIRGIS in SINIT v Italiji, STINS na Švedskem, in na regionalni ravni ef-REporter v deželi Saška-Anhalt (Nemčija). Od novih generacij sistemov, ki so nastali v novih državah članicah, lahko navedemo SIMIK na Poljskem, katerega mreža je trenutno v fazi izdelave pod imenom SIMIK-NET. Zanimivo je, da metodo spremljanja strukturnih skladov danes uporabljajo za vzpostavljjanje mnogo obsežnejših sistemov nadzora, ki se nanašajo na celoto vladnih pomoči, kot na primer italijanski MIP (Spremljanje javnih naložb).

Učinkovitost spremljanja se prične z določitvijo in količinsko opredelitvijo kazalnikov spremljanja, pri čemer se upošteva možnost zbiranja podatkov in njihova ustreznost. To zahteva tudi primerno infrastrukturo za zbiranje in ar-

hiviranje podatkov, ki naj bi omogočila takojšen vpogled in uporabo teh podatkov. Pomembno je tudi, da imamo na voljo človeške vire, ki so izurjeni za spremljanje, motivirani in pripravljeni spoštovati standardizirane postopke. Nič od zgoraj naštetega ne pride samo po sebi in mnoge regije so se večkrat srečale s težavami pri količinski opredelitvi kazalnikov, s tehničnimi omejitvami informacijskih sistemov in s pomanjkanjem točnosti in uporabnosti podatkov, ki so na voljo.

Partnerstvo: naučimo se delati skupaj

Partnerstvo, ki je eno temeljnih načel izvajanja strukturnih skladov, je imelo verjetno več vpliva na prakse regionalnega razvoja kot katerikoli drug vidik evropske kohezijske politike. To je tudi eno od načel, ki jih je najtežje izvajati v praksi, saj zahteva skupinsko delo partnerjev iz različnih ustanov in organizacijskih kultur, ki imajo lahko zelo različne interese in prednostne naloge. In vendar je koncept partnerstva že prešel stadij, ko se je nanj gledalo kot na formalno predpisan pogoj. Danes je splošno sprejet mehanizem (čeprav to ne drži povsod v Uniji), način za izboljšanje učinkovitosti strateškega programiranja, upravljanja in izbire projektov, saj podpira sprejemanje programov s strani akterjev, večjo vpletenost teh in pospešuje možnosti za inovacije.

Agencija PUZZLE iz Hultsfreda (Švedska), ki je upravičena do pomoči iz skladov programa ESRR, svoje talente uveljavlja na področju rock glasbe, ki je značilnost tega malega mesta.

S tega področja smo dobili kar nekaj naukov. Partnerstvo je nekaj več kot le preprosta skrb za zagotovitev reprezentativnosti nadzornih odborov. Pomembno je uveljaviti prispevke vsakega partnerja in izbirati med strateškimi vlogami in operativnimi vlogami, ki jih lahko v različnih fazah programskega ciklusa igrajo posamezni partnerji. Partnerji

potrebujejo tudi izobraževanje in tehnično spremstvo, če naj bi bilo njihovo sodelovanje učinkovito.

Združeno kraljestvo: partnerstvo v praksi na zahodnem Škotskem

Partnerstvo je temelj ekonomske in socialne prenove, ki so se je lotili na zahodnem Škotskem. Partnerji so aktivno vključeni, ne samo v nadzorne odbore, ampak tudi v celoto svetovalnih skupin in operativnih teles, ki pregledujejo vloge in dajejo priporočila za izbiro projektov. Pregledovanje vlog v paru je metoda, ki jo uporabljajo za doseganje ravnotežja med objektivnimi kriteriji izbire ter med usposobljenostjo in znanjem posameznikov. Takšen način dela omogoča, da se izognejo dvojnimi zaposlitvam, in pospešuje razumevanje ter ustvarjanje boljših delovnih odnosov med ustanovami v regiji.

Krivulja učenja in izmenjava izkušenj

Za zaključek pa še to: učinkovitost upravljanja določenega programa izvira iz procesa učenja in prilagajanja sistemov in postopkov. Nacionalne in regionalne upravne oblasti, ki so si pridobile izkušnje v vsaki etapi programiranja, so imele strmo krivuljo učenja.

Za uveljavitev dobrih praks je bila odločilnega pomena tudi stabilnost institucionalnega okolja, ki je omogočila inovacije in eksperimentiranje na področju izvajanja programov. Prav tako je okvir mednarodnih predpisov pospešil vzpostavitev transnacionalne mreže, ki je razširila obzorja in olajšala izmenjavo dobrih praks.

Izboljšati upravljanje programov strukturnih skladov s pomočjo izmenjave izkušenj: IQ-Net

IQ-Net je dober primer transnacionalnega sodelovanja na področju upravljanja programov. Ta mreža, ki je izšla iz upravnih oblasti programov ciljev 1 in 2 iz desetih držav članic, ima za cilj pospeševati praktične raziskave in izmenjave na področju upravljanja programov strukturnih skladov. V tem članku smo kot vir uporabili kar nekaj analiz primerov, ki jih je opravil IQ-Net.

Za več informacij:

<http://www.eprc.strath.ac.uk/iqnet/>

Delno vrednotenje strukturnih skladov

Vrednotenje v državah članicah napreduje

Generalni direktorat za regionalno politiko je analiziral delno vrednotenje programov ciljev 1 in 2, da bi tako omogočil pregled prvih rezultatov, na podlagi katerih bodo temeljile dobre prakse za prihodnost ⁽¹⁾.

Delno vrednotenje vseh programov strukturnih skladov, izvedle so ga upravne oblasti v partnerstvu z Evropsko komisijo, se je zaključilo konec leta 2003 in je osnova za delno revizijo programov in dodeljevanje rezerve na podlagi doseženih rezultatov v letu 2004.

Kakovost

Na splošno je tovrstno vrednotenje bolj kakovostno, kot je bilo v preteklosti. Dalo je nekaj odličnih primerov dobrih praks. Več sredstev je bilo dodeljenih oceni (več kot 35 milijonov evrov v regijah ciljev 1 in 2) in kakovostnemu planiranju, sodelovanje med deželami in Komisijo pa je pozitivno vplivalo na kakovost dela.

Odkrite slabosti so povezane predvsem s togimi roki, predpisanimi za oddajo vseh vrednotenj (nekateri z zamudo izpeljani programi so obsegali le malo aktivnosti, ki jih je bilo že mogoče oceniti), pa tudi z obsežnostjo vrednotenj (osem vprašanj za vsak ukrep in za vse prednostne naloge) in v določenih primerih tudi z metodološkimi težavami (odsotnost predhodnih raziskav, slaba analiza).

Rezultati vrednotenj

Težko je povzeti rezultate tako široke pahljače programov, a kljub temu lahko na osnovi vrednotenj sklepamo naslednje:

- > V skoraj vseh primerih so ocenjevalci ugotovili, da so **strategije programov še ustrezne**.
- > Zelo pogosto je bilo še **prezgodaj za vrednotenje učinkovitosti** programov, glede na njihov zagon, ki je bil bodisi počasen ali je potekal z zamudo. Glede samega izvajanja spremljanja je bilo velikokrat treba ponovno opredeliti kazalnike in cilje.
- > Prav tako je bilo pogosto **prezgodaj za vrednotenje učinkov** programov, čeprav so ocenjevalci, na podlagi preteklih izkušenj, v določenih primerih predlagali revizijo ciljev. Makroekonomski model, ki je bil uporabljen za velike okvire Skupnosti za podporo, kaže, da so **programi na poti, da dosežejo** splošne cilje.

Umetnost mozaika, dejavnosti, ki jo podpira Regionalni tehnološki plan Walesa (Združeno kraljestvo), ki ga sofinancira ESRR.

- > Učinkovitost je bila pogosteje merjena na podlagi finančne absorpcije kot pa na podlagi stroškov ali glede na rezultat. Uveljavljanje pravila $n+2$ ⁽²⁾ je doseglo, da se je **finančna absorpcija vidno izboljšala** v primerjavi s preteklostjo.
- > Vrednotenja so pokazala, da je nujno **izboljšati količinsko opredelitev ciljev**.
- > **Postopki izvajanja** so bili v skladu s predpisanimi obveznostmi in **so se občutno izboljšali** v primerjavi s preteklostjo.

Četudi namen delnih vrednotenj ni bil oceniti prispevek strukturnih skladov k prednostnim nalogam iz Lizbone, lahko ugotovimo nekaj rezultatov, ki gredo v to smer:

- > Glede **prometa in dostopnosti** so vrednotenja pokazala pomemben napredek na področju velikih cestnih in železniških projektov. Čeprav počasneje, pa napredujejo tudi projekti pristanišč, letališč in spodbud za lokalni promet.
- > Strukturni skladi prispevajo k **ekonomiji znanja**, saj podpirajo sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami in podjetji, podjetniškimi mrežami in mrežami raziskovalnih centrov, regionalnimi strategijami inovativnosti in izobraževanja raziskovalcev, prav tako pa tudi med projekti praktičnih raziskav. Podporo dobivajo tudi številne spodbude in inovativni pristopi, vendar je izvedba nekaterih počasnejša.

⁽¹⁾ Delno vrednotenje v regijah ciljev 1 in 2 – Rastoča usposobljenost za vrednotenje, november 2004. Na voljo na naslovu: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

⁽²⁾ Po tem pravilu mora biti letni delež financiranja programa, ki ga prispevajo strukturni skladi, porabljen do konca drugega leta, ki sledi letu obveznosti („n“ je leto začetka obveznosti), neporabljeni krediti pa so razen izjemoma avtomatično preklicani.

Salzburg (Avstrija): združenje *Ženska in delo (Frau und Arbeit)* podpira ženske, ki želijo ustvariti lastno podjetje.

- > **Podjetniško sposobnost** se spodbuja s subvencijami za zagone podjetij – majhnih in velikih – za razvoj podjetniških parkov, svetovalnih podjetij in za ustvarjanje posebnih skladov s tveganim kapitalom. Mnoge vrste teh pomoči so nastale zaradi povpraševanja. Njihov napredek je morda počasnejši glede na predvidevanja, vendar je povezan z upočasnitvijo splošne ekonomske rasti, ki je zaznamovala prva leta programov.
- > Promocija **socialne vključenosti** je še ena pomembna razsežnost večine programov ciljev 1 in 2 in večina vrednotenij kaže, da je uspešnost na tem področju zadovoljiva, celo boljša od napovedi. Kaže, da so najbolj učinkovite celostne aktivnosti, čeprav zahtevajo več sredstev.
- > **Okolje** je horizontalna prednostna naloga strukturnih skladov. Vrednotenja kažejo, kako izboljšati praktično vključevanje te prednostne naloge in kako lahko koncept **trajnostnega razvoja** najde svojo konkretno uresničitev v okviru programov. Strukturni skladi podpirajo tudi neposredne okoljske aktivnosti, med drugim saniranje industrijskih področij, razvoj obnovljivih virov energije in dostop do pitne vode, čiščenje odpadnih voda in predelavo odpadkov, pa tudi oblikovanje varovanih območij. Na splošno, projekti klasičnega tipa napredujejo po predvidevanjih, inovativnejši ukrepi pa potrebujejo več časa za zagon.

Uporaba vrednotenij

Vsi zgoraj naštetih rezultati so bili v prvi vrsti koristni pri reviziji in prilagajanju programov na polovici izvedbe. Ocene so bile koristne predvsem upravnim oblastem, nadzornim odborom in strukturam za izvajanje. V nekaterih regijah Cilja 1, kjer so strukturni skladi bolj prisotni, so vrednotenja spodbudila javno razpravo med predstavniki in v medijih.

Vrednotenja so imela pomemben vpliv na izboljšanje načinov izvedbe, zlasti pri skrbni izbiri kazalnikov, na večje upoštevanje horizontalnih prednostnih nalog in na izboljšanje kriterijev izbire projektov. Spremembe pri dodeljevanju finančnih sredstev je sprva narekovala sposobnost absorpcije, a pri sprejemanju odločitev so svojo vlogo odigrala tudi vrednotenja.

Dva ključna elementa sta vplivala na uporabo delnih vrednotenij:

- > **Kakovost vrednotenij:** bolj kakovostna vrednotenja, ki so temeljila na strogih metodologijah, so dala jasne rezultate in natančna priporočila ter imajo več možnosti, da se izkažejo kot koristna.
- > **Aktivno partnerstvo pri izvedbi ocene:** vrednotenja so bila pogostejša v uporabi, kadar sta se upravna oblast in nadzorni odbor zanimala za rezultat vrednotenja in sta sodelovala pri postopku ter posredovala informacije ter vzpostavila dialog z ocenjevalci in pri tem spoštovala njihovo neodvisnost.

Boljša usposobljenost za vrednotenje

Komisija ocenjuje, da je delno vrednotenje pokazalo večjo usposobljenost upravnih organov, odgovornih za strukturne sklade, in tudi ocenjevalcev. Sedaj je treba le še izkoristiti to izkušnjo in okrepiti usposobljenost za vrednotenje po vsej Skupnosti. V prihodnosti se moramo osredotočiti na tip vrednotenja, ki bo še bolj usklajen s potrebami. Organi upravne oblasti in nadzorni odbori bodo morali prevzeti več odgovornosti pri določitvi področij, kjer vrednotenje prinaša dodano vrednost. Vrednotenje bo tako postalo temeljno orodje upravljanja, ki bo prispevalo k večji uspešnosti programov.

Za več informacij: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Wales: ko vrednotenje izboljša upravne prakse

Izkušnja predhodnih programov je pokazala, da je treba utrditi vzorce za spremljanje in vrednotenje. V Walesu uporabljajo to načelo in vrednotijo tako izvajanje kot rezultate. S tem želijo okrepiti vpliv strukturnih skladov in razširiti obseg priložnosti, ki jih ti ponujajo.

Poglaviti cilj izvajanja tega postopka je zagotoviti uspeh dobrih projektov. V Walesu zato že na začetku procesa vzpostavijo trdne okvire vrednotenja in spremljanja.

Vmesno vrednotenje je pokazalo, da je treba izpopolniti ta pristop, in sicer z rednimi stiki med nosilci projektov in z uskladitvijo postopkov. Pravila kandidiranja so tako še bolj prilagodili strankam in vzpostavili sistem spremljanja nosilcev projekta. Nedavna anketa o zadovoljnosti je potrdila, da poenostavitev postopkov že daje rezultate.

Okrepili so tudi vrednotenje transverzalnih tem (zaposlovanje, enakost možnosti, okolje ...), in sicer najprej na stopnji izbire projektov in kasneje pri spremljanju in določanju dobrih praks. Ekipe svetovalcev tako že od trenutka oddaje vloge spodbuja kandidata, da bi te teme vključil v svoj projekt.

Opazujejo projekte, ki dajejo še poseben poudarek transverzalnim temam, da bi iz njih potegnili primere dobrih praks. Projekt „Genesis“ je dober primer tega načina dela: s subvencioniranjem storitev varstva otrok za ženske, ki želijo delati ali se izobraževati, projekt podpira tako ekonomsko aktivnost žensk kot prenovalno območje. Upravičenci do pomoči imajo dostop do službe za svetovanje na socialnem in poklicnem področju. Ker projekt velja za primer dobre prakse, ga danes uvajajo tudi na drugih območjih Walesa.

Stik: enquiries-wefo@wales.gsi.gov.uk

Nagrada za uspešnost

„Rezerva na podlagi doseženih rezultatov“ je novost programskega obdobja 2000–2006: štirje odstotki vsote sredstev strukturnih skladov, dodeljeni vsaki državi članici, ostajajo nerazdeljeni. Dodelili naj bi jih programom, ki so izkazali uspešnost ob delnem vrednotenju.

Prvič se je zgodilo, da so bila finančna sredstva strukturnih skladov povezana z uspešnostjo programov. Rezervo v višini 8 milijard evrov je Evropska komisija sprostila 23. marca 2004.

Kaj je „uspešen“ program?

Uredba o strukturnih skladih ⁽¹⁾ je države članice obvezala, da izvedejo vrednotenje programov v tesnem sodelovanju s Komisijo, na podlagi kazalnikov, ki merijo učinkovitost, dobro upravljanje in finančno izvajanje. Na področju učinkovitosti so države članice določile omejeno število kazalnikov uresničevanja in rezultatov in opredelile cilje za delno vrednotenje uspešnosti. Kriteriji s področja financ in upravljanja so enaki v večini držav članic; sem sodijo kazalniki in cilji, povezani s spremljanjem, vrednotenjem, nadzorom in izbiro projektov, pa tudi s finančno absorpcijo.

Konec leta 2003 so torej države članice ovrednotile uspešnost svojih programov in Komisiji predstavile predloge za razdelitev sredstev. Kmalu za tem so se pričele živahne razprave o soglasjih glede višine sredstev, ki so bila na voljo. Komisija je vztrajala, da je treba sredstva razdeliti glede na načelo transparentnosti in enakosti in da je treba spoštovati objektivno izmerjeno uspešnost. V večini primerov je Komisija potrdila predloge držav članic. Ponekod je Komisija zahtevala dodatna pojasnila v zvezi z uporabljenimi metodami, v omejenem številu primerov pa so pogovori z državami članicami pripeljali do spremembe porazdelitve sredstev med programi.

Dodeljevanje sredstev

V celoti je več kot 90 % programov ciljev 1 in 2 prejelo svoj delež rezerve na podlagi doseženih rezultatov, kar kaže na uspešnost izvajanja programov strukturnih skladov, pa tudi na znatno izboljšanje uspešnosti programov v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem.

- Skoraj 80 % programov Cilja 1 je prejelo delež rezerve, nekateri v višini manj kot 4 % dodeljenih začetnih sredstev, drugi pa več. Grčija je bila pri svojih predlogih najbolj stroga in je izključila 10 projektov, medtem ko v Španiji, na Irskem in Portugalskem nekateri programi niso prejeli ničesar. V Grčiji je delež dodeljenih sredstev iz rezerve na podlagi doseženih rezultatov nihal med 1,3 % do 16,9 %, v Italiji od 2,3 % do 7,2 %. Na Irskem je celoto dodeljenih sredstev prejel en sam program (Gospodarska in socialna infrastruktura).

- Vsi programi Cilja 2, razen nekaterih programov tehnične pomoči, so prejeli svoj del rezerve. Tukaj je razpon dodeljenih sredstev veliko manjši in odseva uspešnost programov. Največji razpon se je pojavil v Franciji – od 2 % do 6,5 % obveznosti, in v Veliki Britaniji od 4,02 % do 5,96 %.

Nagrada za dobre prakse upravljanja

Porazdelitev sredstev je le en vidik. Dejstvo, da je toliko programov prejelo sredstva, je odsev tega, da so dosegli svoje cilje, vendar kaže tudi na to, da dežele EU bolje upravljajo sredstva iz strukturnih skladov. Povezanost med razdelitvijo finančnih sredstev in med kriteriji dobrega upravljanja je imela pozitiven učinek na področju absorpcije skladov, na področju izbire projektov, spremljanja, vrednotenja in finančnega nadzora.

Razmišljanja o instrumentu rezerve na podlagi doseženih rezultatov

Komisija je analizirala prvi primer razdeljevanja rezerve na podlagi uspešnosti v regijah ciljev 1 in 2 ⁽²⁾. Uporabila je tri vrste kazalnikov: učinkovitost, finančna uspešnost in upravljanje. Če je finančna uspešnost boljša in raven stroškov višja kot v preteklosti, je to v glavnem posledica pravila $n+2$. Splošen zaključek analize je, da so bili najbolj učinkoviti kriteriji upravljanja in ti so tudi najbolj pozitivno vplivali na uspešnost programov.

Vrednotenje socialno-ekonomskega razvoja

Evropska komisija je na svetovnem spletu nedavno objavila novi Vodnik za vrednotenje socialno-ekonomskega razvoja (v angleščini). Dostop in uporaba sta prosta. Pripomoček temelji na izkušnjah programa MEANS, katerega središče je bila metodologija vrednotenja. Namen odgovornih je redno dopolnjevati Vodnik z aktualnimi informacijami in raziskati možnosti za interaktivnost spletne strani, kar naj bi vzpodbudilo izmenjavo izkušenj in dobrih praks med ocenjevalci in naročniki vrednotenja.

<http://www.evaled.info>

Okoli nove železniške postaje TGV v Liègeu (Belgija) je EU sofinancirala različne ukrepe ekonomskega prerazporejanja.

⁽¹⁾ Člen 44 Uredbe Sveta 1260/1999 z dne 21. junija 1999, ki se nanaša na splošne določbe v zvezi s strukturnimi skladi.

⁽²⁾ Poročilo o rezervi na podlagi doseženih rezultatov in o delnem vrednotenju v regijah ciljev 1 in 2, 27. julij 2004. Na naslovu: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Östra Mellansverige (Švedska)

„Za trajnostne projekte“

Fredrik Eliasson, Svet pokrajine Örebro, Program Cilja 2 za vzhodno Švedsko

Od začetka izvajanja našega programa Cilja 2 pred petimi leti pa do danes smo morali sprejeti določene spremembe na področju okolja, enakosti med moškimi in ženskami in socialne vključenosti priseljencev. Ta vprašanja so „horizontalne“ sestavine programa. Z drugimi besedami, vsak projekt, ki ga financiramo, mora vključiti te sestavine v svoje cilje in aktivnosti.

Delno vrednotenje programa pa je pokazalo, da so horizontalne prednostne naloge pogosto slabo vključene v projekte, v primerjavi s cilji rasti, ki so bili bolj upoštevani. Če je bilo torej po eni strani lažje najti projekte, ki so se nanašali na okolje, enakost med moškimi in ženskami ali na socialno vključenost, je bilo po drugi strani veliko težje te iste teme vključiti v projekte za ekonomski razvoj.

Pri gradnji Hiše oblik (Formen Hus) so uporabljali izključno ekološke materiale.

Vzroke lahko najdemo v štirih elementih: status prednostnih nalog; znanje in informacije o teh temah; njihova vključenost v projekte; njihova bolj ali manj natančna opredelitev. Naš trud smo torej usmerili v te štiri elemente.

> Izboljšati status horizontalnih prednostnih nalog

Prva težava je v tem, da horizontalnim prednostnim nalogam ponavadi pripisujemo nižji status kot globalnim ciljem projekta, ki imajo neposreden vpliv na razvoj. Kot organ upravljanja sodimo, da si ta vprašanja zaslužijo več pozornosti. Vendar je treba to stališče prenesti tudi v javnost. Naši postopki vrednotenja namenjajo posebno pozornost projektom, ki dejansko upoštevajo horizontalne prednostne naloge. Projekti, ki ne predvidevajo aktivnega prispevka k vsaj eni prednostni nalogi, ne bodo več upravičeni do financiranja.

> Izboljšati znanje in informiranost

Na področju okolja, enakosti med spoloma ali socialne vključenosti je težko sprejemati dobre odločitve, ne da bi razpolagali z ustreznim znanjem. Zato so bili upravitelji programa Cilja 2 za vzhodno Švedsko (kot to velja za večino drugih švedskih programov strukturnih skladov) seznanjeni s temi tematikami. Gre za to, da je vsak upravitelj sposoben predlagati konkretne rešitve nosilcem programov. Poleg tega smo izdelali vodnik, ki nosilcem projektov na preprost način pojasnjuje, kako naj horizontalne prednostne naloge vključijo v svoje vsakdanje delo.

> Vključiti horizontalne prednostne naloge že na začetku

Mnogi projekti obravnavajo horizontalne prednostne naloge šele v zadnji stopnji programiranja, kar v večini primerov pripelje do neustreznih in nenaravnih, prisiljenih ukrepov. V pozni fazi programa je na voljo le še malo prostora za naravno vključevanje prednostnih nalog. Da bi se temu izognili, načnemo vprašanje že pri prvem stiku z upravičenci.

> Eksplicitno in natančno opredeliti prednostne naloge

Gre za to, da horizontalnim prednostnim nalogam damo prav tolikšno pozornost kot drugim prednostnim nalogam programa. Izkušnje kažejo, da dosežemo namen že, če horizontalne prednostne naloge izrecno vpišemo v načrt projekta. Natančna opredelitev poenostavi spremljanje uresničevanja ciljev in nam omogoča, da smo bolj zahtevni. Seveda se moramo izogniti temu, da bi te zahteve pomenile oviro, in zagotoviti, da upravičencem pomagajo pri upoštevanju horizontalnih prednostnih nalog in njihovega vpliva na razvoj in rast njihove regije.

> Trajnostni razvoj in razumevanje namena

Ugotavljamo, da se cilj gospodarske rasti vedno bolj približuje cilju varovanja okolja. Če je splošno sprejeto dejstvo, da naj ima ekonomska rast kar najmanjši vpliv na okolje, želimo iti še dlje in doseči, da bi upravičenci do pomoči v skrbi za okolje videli vir sredstev, ki lahko pomaga njihovi dejavnosti. Projekti, ki imajo slab učinek na okolje, ne smejo prejeti nobene finančne pomoči, preprosto zato, ker škodijo dolgoročnemu razvoju.

Ali naš pristop k horizontalnim prednostnim nalogam kaže rezultate? Upamo, da bodo prihodnja vrednotenja pokazala, da so priseljenci bolj vključeni v program, da upravičenci dojemajo okoljske zahteve kot dejavnike ekonomskega razvoja ali pa da pri projektih sodeluje enako število žensk in moških. Že sedaj opažamo, da je odstotek žensk, ki zasedajo vodilna mesta v okviru podjetij, ustanovljenih s podporo strukturnih skladov, veliko višji kot odstotek v drugih podjetjih istega sektorja. Vendar v tem trenutku še nočem in ne morem trditi, da je to zasluga dobrih praks, ki smo jih vzpostavili na področju horizontalnih prednostnih nalog.

Stik: Fredrik.Eliasson@t.lst.se

NEMČIJA

„Elektronski upravitelj“ za strukturne sklade v pokrajini Saška-Anhalt

Skupni stroški: 300 000 EUR
Prispevek EU: 300 000 EUR

„Sistem za upravljanje ‚efReporter‘, ki ga je izdelala nemška dežela Saška-Anhalt, omogoča prenos informacij po elektronski poti, vodenje instrumentov finančne podpore in spremljanje projektov na vseh stopnjah upravljanja operativnih programov. Sistem omogoča izmenjave in obsega različne module, ki ustrezajo fazam napredovanja projekta: obravnava zahtevka, finančni načrt, vpeljava podatkov, potrebnih za vrednotenje. efReporter že uporablja dežela Saška-Anhalt. Poleg tega, da lahko sistem uporabijo tudi v drugih evropskih deželah, so ga prilagodile in ga že uporabljajo številne nemške dežele iz Cilja 1.“

Jürgen Biernath, Ministrstvo za finance dežele Saška-Anhalt
biernath@mw.lsa-net.de

ZDRUŽENO KRALJESTVO

Creggan Enterprises Ltd

Skupni stroški: 627 000 EUR
Prispevek EU: 314 000 EUR

„Creggan Enterprises Ltd (CEL) je agencija za lokalni razvoj, ustanovljena leta 1994 za podporo socialno-ekonomske prenove Creggana. Creggan je eno najstarejših mest Severne Irske in sodi med najmanj razvita mesta v deželi, saj je v zadnjih 30 letih veliko pretrpel zaradi severnoirskega konflikta. CEL je kupil poslopja tovarne, ki so jo zaprli leta 1997 (takrat je zaposlitev izgubilo skoraj 600 delavcev). Zgradba je bila prekrita z grafiti. CEL je prenovil poslopje in uredil prostore, namenjene novim podjetjem ali podjetjem, ki se širijo, in ustvarjanju novih delovnih mest.“

Maeve Hamilton, namestnik predstojnika
maeve.hamilton@detini.gov.uk

FRANCIJA

Nicéphore Cité, platforma za zvočne in slikovne vire in izmenjavo

Skupni stroški: 7 000 000 EUR
Prispevek EU: 3 500 000 EUR

„Skupnost naselij Chalon-sur-Saône se je v podporo razvoju juga pokrajine Bourgogne, odločila uporabiti kulturo in znanje mesta, ki je zibelka fotografije, za oblikovanje mednarodnega središča slikovnih in zvočnih tehnologij in tehnologij virtualne resničnosti. Vzpostavitev sistema ‚Nicéphore Cité‘ pomaga pri razvoju digitalnih tehnologij v najrazličnejših sektorjih, kot so načrtovanje (avtomobilsko, aeronavtično, nuklearno ...), dediščina, arhitektura, medicina, audio-vizualne tehnike in računalniške igre. V centru so torej združene številne aktivnosti: tridimenzionalne slike, postprodukcija v visoki ločljivosti, fotomontaža, filmski posebni efekti, reliefni film, snemanje, zvočno ustvarjanje, arhiviranje in upravljanje slikovnih baz ... Ob podpori široke mreže partnerjev Nicéphore Cité upravlja popoln cikel, od inovacije pa vse do razvoja izdelka skozi vse etape prenosa tehnologij in ustanavljanja podjetij. Velika pozornost je posvečena tudi spremljanju nosilcev projekta.“

Michel Drouet, direktor
contact@nicephorecite.com (www.nicephorecite.com)

GRČIJA

Računi za vodo za promocijo programa URBAN

Skupni stroški: 393 653 EUR
Prispevek EU: 294 240 EUR

„Upravni organi programa URBAN so želeli obvestiti širšo javnost o različnih projektih urbanega razvoja, ki potekajo v mestu Komotini, na meji s Turčijo in Bolgarijo. Občinske oblasti mesta Komotini so imele izvirno zamisel: razdeljevanje zgibanke URBAN skupaj z računi za vodo, učinkovit in varčen način vzpostavljanja stika z vsemi prebivalci mesta. Približno 20 000 zgibanek je bilo torej izročenih občinskemu podjetju za distribucijo vode, da bi jih vložili v kuverto z računom za vodo za november 2003. Da bi upoštevali različne kulturne skupnosti v mestu Komotini, je bila zgibanka izdelana v dveh različicah: ena v grščini in druga v treh jezikih (grščini, turščini in ruščini).“

Kiki Manola, direktorica grške uprave programa URBAN
urbansite@mou.gr

Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška

„Države Višegrajske skupine sodelujejo na področju vrednotenja“

Eva Pišová, direktorica češke enote za vrednotenje strukturnih skladov, David Grolig in Michal Kokeš, vodja projekta

Vstop Češke v Evropsko unijo je bil zgodovinski dogodek, ne samo za državljane, ampak tudi za državne službe, ki so morale prevzeti novo kulturo upravljanja. V tem kontekstu je bila 1. decembra 2003 ustanovljena češka enota za vrednotenje strukturnih skladov.

Enota je morala zelo hitro izdelati načrt vrednotenja, kar je bila zahtevna naloga. Niso namreč imeli na voljo modela, ki bi ga pred njimi vzpostavila država primerljive velikosti in ki bi ustrezal podobnim socialno-ekonomskim ciljem. Tako so večšine vrednotenja pridobili v tesnem sodelovanju s strokovnjaki iz evropske petnajsterice, s predstavniki Generalnega direktorata za regionalno politiko in drugimi partnerji.

Druge države Višegrajske skupine (Madžarska, Poljska in Slovaška) so se znašle v bolj ali manj enakem položaju kot Češka. Te države zgodovinsko sodijo v isti civilizacijski okvir in si delijo iste kulturne korenine, prav tako imajo primerljivo raven ekonomskega razvoja. V nasprotju z ostalimi novimi državami članicami, ki so raje izbrale enotni programski dokument, so te države želele izvajati upravljanje strukturnih skladov v obliki okvira podpore Skupnosti, ki obsega več operativnih programov.

Septembra 2004 je torej češka enota za vrednotenje začela sodelovanje s podobnimi enotami v drugih državah Višegrajske skupine. Prvo delovno srečanje se je odvijalo v Velaticah na južnem Moravskem (Češka) 2. in 3. decembra 2004. Sodelovali so predstavniki Generalnega direktorata za regionalno politiko in Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti. Poleg predlogov Komisije za obdobje 2007–2013 so bile med obravnavanimi temami organizacija

vrednotenja, zasnova načrta vrednotenja, tveganja in težave, s katerimi smo se srečevali, in možnosti sodelovanja na področju vrednotenja med državami višegrajske skupine.

Prvo srečanje je pokazalo, da se države Višegrajske skupine polno zavedajo pomembnosti vrednotenja. V tem trenutku je večina aktivnosti usmerjena v razvoj usposobljenosti. V vseh štirih državah so se začeli prvi projekti vrednotenja, pa tudi projekti, katerih cilj je razvijati usposobljenost za vrednotenje. Sodelujoči so obravnavali tudi možnost skupnega financiranja nekaterih aktivnosti, povezanih z vrednotenjem, in sicer na osnovi ukrepa „Tehnična pomoč“, ki je predviden v programih.

Na splošno lahko razlikujemo tri kategorije projektov: projekte iz aktualnega programskega obdobja; projekte za programsko obdobje 2007–2013; in projekte, namenjene razvijanju usposobljenosti za vrednotenje. Slednji so najbolj napredovali.

Vse enote za vrednotenje priznavajo, da bi pomanjkanje usposobljenih ljudi lahko škodilo poteku vrednotenja. Drugo veliko tveganje je zamuda v izvedbi vrednotenja zaradi nepopolnih podatkov spremljanja ali slabih storitev, ki jih zagotavljajo pogodbeni sodelavci.

Zato smo se odločili, da s sodelovanjem razvijemo kakovostno vrednotenje, zagotovimo dobro načrtovanje vrednotenja in vzpostavimo medsebojno povezavo med sistemi spremljanja. Druge aktivnosti sodelovanja bodo izmenjava informacij in izkušenj pri izvajanju projektov, metodah in opredeljevanju kriterijev vrednotenja. Enote za vrednotenje so se sporazumele tudi glede posredovanja dobrih in slabih primerov vrednotenja.

Priprava prihodnjega srečanja je bila zaupana predstavnikom poljske enote za vrednotenje.

Stik: Eva.Pisova@mmr.cz;
David.Grolig@mmr.cz

Udeleženci srečanja v Velaticah.

Izboljšati vpliv evropskih pomoči

Irski recepti

Irska, ki je bila leta 1973, ob vstopu v Evropsko skupnost njena najrevnejša članica, je trideset let kasneje ena najbolj razvitih držav Unije. Predvsem zato, ker je znala izkoristiti vse možnosti evropskih pomoči. Toda kaj je Irce spravilo v tek? Kakšne „nasvete“ lahko posredujejo novim državam članicam? Sveženj dobrih praks.

Avtocesta M1 prečka rečno ustje Broadmeadows.

Tujec, ki obiše Dublin, bo dobil občutek, da se je vrnil v zlata šestdeseta leta. Dve stvari bosta še posebej pritegnili njegovo pozornost: mladost mimoidočih, ki hitijo po pločnikih, in število žerjavov, ki režejo nebo nad irsko prestolnico. Če potuje z avtomobilom, bo opazil še tretjo stvar: počasnost prometa, ki je bolj posledica kroničnih prometnih zamaškov v mestu kot pa mirnega značaja irskih voznikov.

Irska zagotovo ni več velik, miren vrt na koncu Evrope, ki smo ga obiskovali le zato, da bi obnovili moči. Poštna razglednica s podobo tropa ovac, ki pod začudenim in dobrohotnim pogledom turista zasedejo vaško cesto, ni več aktualna, razen morda na nekaterih odročnih podeželskih področjih. Povsod, tudi v zahodnih in mejnih predelih, ki so mnogo manj razviti kot Dublin, je Irska danes podobna ogromnemu gradbišču, zaposleni deželi, ki želi izboljšati svoje ceste, prebivališča, storitve ... s pomočjo evropskih skladov.

Stroškovna učinkovitost

„V obdobju 2000–2006 se po vsej državi izvaja 75 projektov ESRR, 4 projekti kohezijskih skladov, 7 transevropskih transportnih projektov (TEN-T) in 3 projekti INTERREG IIIA,“ našteva posamezne projekte Lillian Butler, direktorica skladov Skupnosti v okviru Nacionalne uprave za ceste (National Roads Authority). *„Veliki preobrat je pomenil Enotni evropski akt,“* zatrjuje Jim Higgins, koordinator strukturnih skladov in kohezijskega sklada na Irskem. *„Tudi če regionalna pomoč ne more razložiti celote našega uspeha, pa je bila vendar odločilnega pomena za zagon naših aktivnosti.“*

Če je Irska postala ena statistično najbogatejših držav Unije, je to med drugim tudi zato, ker je znala sredstva, ki so ji bila dodeljena s strani Skupnosti, uporabiti kot vzvode: 5,58 milijarde evrov med 1994 in 1999 ter 4,31 milijarde med 2000 in 2006.

V notranjosti čistilne naprave Ringsend.

„Če pustimo številke ob strani, smo se s strukturnimi skladi tudi veliko naučili,“ nadaljuje Jim Higgins. „Njihovo upravljanje je vplivalo tudi na izboljšanje nacionalne prakse in, kar je zelo pomembno, dolgoročno načrtovanje in vrednotenje. Tudi sami bi prišli do tega, vendar bi trajalo dalj časa. Imamo tudi srečo, da smo majhna dežela z državno upravo obvladljive velikosti, ki lahko računa na dobro naoljene strukture in neformalne mreže. V nekem smislu se vsi poznajo med seboj, kar olajša mnogo stvari ... Stroškovna učinkovitost, odnos stroški/učinkovitost, sposobnost hitrega uvajanja projektov, ki delujejo; to je tisto, kar nekaj pomeni na dolgi rok, in prav to nam je šlo zelo dobro od rok. Sedaj se bolj ukvarjamo z učinkovitostjo: kakšna je realna dodana vrednost projekta za državljana ali uporabnika?“

Učinkovitost je bila tista, ki je narekovala izgradnjo projekta „Luas“ („hitrost“), novega ultramodernega dublinskega tramvaja z dvema linijama v dolžini 9 km in 15 km, ki sta bili odprti junija in septembra 2004. „Luas je močno strukturiran projekt,“ vztraja Tom Manning, direktor za odnose z javnostmi pri Agenciji za upravljanje železniških povezav (Railway Procurement Agency), ki vodi projekt. „S 50 000 potniki na dan Luas pripomore k večji pretočnosti mesta in povezuje različna vozlišča dublinskega javnega prevoza: južno in severno železniško postajo, predmestne vlake DART, velike avtobusne linije. Prispeva tudi k prenovi mesta: od za-

četka njegovega delovanja beležijo trgovine, ki se nahajajo ob tramvajski progi, 75 % več kupcev, vrednost stanovanj v bližini pa se je v treh mesecih povečala za 15 %. Korist imajo tudi prebivalci, ki so bili doslej prikrajšani: naselja socialnih stanovanj, ki so imela slabe prometne povezave, so sedaj neposredno povezana s središčem mesta.“ Cena naložbe: 775 milijonov evrov, od tega je 80 milijonov prispeval ESRR. „Malo več kot 10 %, to se zdi skromen prispevek,“ relativizira Tom, „toda prispevek Evrope je bil simbol, ki je spodbudil zaupanje in dal kredibilnost izvedljivosti projekta.“

Kot primer učinkovitosti lahko navedemo tudi dokončanje ene največjih čistilnih naprav v Evropi leta 2003, Ringsend Wastewater Treatment Works, ki je končna faza projekta „Dublin Bay“, obsežnega načrta sanacije vod Dublinskega zaliva, ki se je začel leta 1994. Gre za naložbo v višini 300 milijonov evrov; 80 % vsote je prispeval Kohezijski sklad. Investicija je zahtevala v prvi vrsti postavitev podmorskega cevovoda, dolgega 10,5 km, ki povezuje napravo s črpalno postajo v Suttonu na drugi strani zaliva. Kompleks čisti odpadne vode za 1,7 milijona prebivalcev.

Poleg velikanskih razsežnosti in očitne modernosti čistilna naprava kaže vse značilnosti „dobrega“ projekta: je tehnična inovacija (to je edina tovrstna naprava, ki združuje ogljikovo hidrolizo, stopke za prečiščevanje blata in termične sušilnice) in je tudi zelo stroškovno učinkovita (10 centov na m³; 8 evrov na osebo na leto), zagotavlja pa tudi 60 % lastnih energijskih potreb. Projekt vključuje tudi poudarjeno transverzalno okoljsko razsežnost: projekt namreč obsega tudi travnik v velikosti 2 hektarov za rjave gosi, ki v Ringsendu naredijo postanek na svoji poti. Ocenjuje se, da je naprava omogočila absorpcijo 75 % virov onesnaženja zaliva. Ker je Dublin ena redkih prestolnic, ki ima plaže, namerava mesto za poletje 2005 pridobiti evropsko zastavo kakovostne kopalne vode.

Vključiti prebivalstvo v projekte

„Vodenje takšnega projekta ni lahka stvar, že zaradi narave aktivnosti in bližine naseljenih območij,“ opozarja Battie White, inženir dublinskega mestnega sveta in nadzornik projekta Dublin Bay. „Zato vam bom zaupal dve pomembni načeli, ki vodita naše delo: nenehno izvajamo ‚primerjalne analize‘ in se primerjamo s podobnimi organizacijami v tujini, v Veliki Britaniji in v ZDA. Že pri zasnovi projekta smo vključili lokalno prebivalstvo.“ Battie nadaljuje: „Leta 2000 smo skupaj z mejaši ustanovili ‚skupine za lokalne povezave‘, ki se sestajajo vsak mesec, da se seznanijo in posredujejo svoje mnenje o poteku del, sedaj pa o delovanju naprave. To je bilo tvegano dejanje, a je uspelo; izgradnja kompleksa ni izzvala nobenega odpora lokalnega prebivalstva, niti negativnih odzivov v medijih.“

Sprotno obveščanje lokalnega prebivalstva je izrednega pomena tudi po mnenju Jima McGoverna, direktorja Uprave zahodne regije (West Regional Authority), na severozahodu Irske. Jim je vodil vzpostavitev enega od 19 novih telematskih omrežij velikega obsega, ki so jih nedavno vzpostavili na Irskem, v mestu Galway (70 000 prebivalcev). „Gre za to, da lahko podjetjem ponudimo vrhunsko infrastrukturo po tako

konkurenčnih cenah kot na vzhodu Irske ali v Združenem kraljestvu“. V Galwayu to pomeni 57 km visoko pretočnih linij, ki so stale 9,9 milijona evrov, 8 milijonov je zagotovil ESRR. V času trajanja del, od februarja 2003 do marca 2004, je lokalni radio dnevno obveščal svoje poslušalce o stanju napredovanja projekta. „Vsak ponedeljek smo jim posredovali program del za ves teden. Tudi zemljevid omrežja smo razdelili v velikem obsegu – priložili smo ga dnevnemu časopisju. Če ljudje vedo, v katero smer potekajo stvari, kdaj in koliko časa bo zaprta njihova ulica, potem ste jih pridobili na svojo stran.“

To je še bolj pomembno, saj je vzpostavitev telematskega sistema v Galwayu pospešila vzpostavitev drugih infrastruktur: „Da ne bi ulic razkopavali dvakrat, smo izkoristili priložnost in hkrati postavili 23 km plinovoda in 10 km električnih kablov.“ Od tod tudi prihranki, ki so se poznali pri stroških. „Poleg tega,“ dodaja Jim, „je irska vlada kupila optične kable za vseh 19 omrežij, zato je bila tudi cena nižja, končni izdelek pa je povsod po državi enak in koherenten. Zelo pomembno je kakovostno partnerstvo na vseh ravneh odločanja.“

Partnerstvo

Takega mnenja je tudi Finbarr Breslin: „Treba je imeti vizijo, razmišljati dolgoročno in imeti podporo pri s partnerstvom motiviranih akterjih.“ V 80. letih je ta redovnica z nekaj gospodinjami iz majhnega mesta Mullingar v upravnem okrožju Westmeath v središču Irske ustanovila združenje žensk, ki so želele prevzeti v svoje roke projekte, ki bi lahko ustrezali njihovim potrebam. Začele so pri storitvah varstva otrok, ki jih na Irskem vsesplošno primanjkuje, medtem ko narašča število zaposlenih žensk in enoroditeljskih družin. Od takrat dalje Združenje za ženske projekte Skupnosti Mullingar (Women's Community Projects Mullingar Association) nenehno odseva razvoj položaja irskih žensk v zadnjih 25 letih. Združenje organizira različne vrste izobraževanja, na primer gospodinjsko vzgojo (1985), tečaje obrti in opismenjeva-

Nekaj malih varovancev jasli v Mullingarju.

nja (2004), izdelovanje uniform (1985–87), tečaje za tajnice, računovodje in tečaje informatike (od leta 1997) in tečaje angleščine za priseljenke (od leta 2002).

V najrazličnejših projektih socialnega in poklicnega vključevanja (ki jih sofinancira predvsem pobuda Skupnosti EQUAL) in storitvah na domu (hrana na dom, finančno svetovanje ...) združenje danes upravlja čudovito strukturo, ki obsega jasli, vrtec in varstvo za osnovnošolce. Projekt, ki se je začel leta 1997, sofinancirajo ESRR in ESS skupaj s petnajstero javnih in zasebnih partnerjev, zaradi česar Marcella O'Reilly, uslužbenka združenja, poudarja: „Treba je znati upravljati s kompleksnostjo, predvsem v smislu finančnega inženiringa: socialni projekti ponavadi mobilizirajo veliko število sodelujočih in obsežna finančna sredstva.“

Clustering/povezovanje

Preseči kompleksnost in prekiniti izolacijo sta dva od ciljev obstoja mreže „Leitrim Design House“, ki združuje približno šestdeset umetnikov in obrtnikov umetne obrti. Ta „grozd podjetij“ ima trgovino v središču majhnega turističnega mesteca Carrick-on-Shannon. S pomočjo različnih evropskih skladov in programov (EQUAL, PEACE, INTERREG ...) pa tudi FAS, nacionalne organizacije za izobraževanje, imajo ti obrtniki dostop do cele pahljače storitev (izobraževanje, promocija, trženje, združevanje ...), pa tudi do individualiziranega spremljanja. „To je kot neke vrste tekoči trak,“ pojasnjuje Tim Guilbraide, šef projekta. „Da bi se uvrstil na trg, pride proizvajalec k nam tako rekoč brez vsega, potem pa sčasoma njegov poklicni projekt raste, dokler nekega dne ne potrebuje več spremljanja in lahko celo prenaša svoje izkušnje drugim članom grozda.“

Tim Guilbraide v trgovini organizacije Leitrim Design House.

„Zbiranje v skupine akterjev iz istega sektorja je zelo pomembno v ruralnih okoljih, kjer so proizvajalci velikokrat izolirani,“ opozarja Joe Lowe, direktor podjetniškega sveta upravnega okrožja Leitrim (Leitrim County Enterprise Board), ki letno podpre od 30 do 35 gospodarskih projektov. „Clustering‘ spodbuja izmenjavo, informiranost, posnemanje ... Vse to so bistveni elementi tržnega uspeha. Ocenjujemo, da je vzpostavitev mreže obrtnikov pripomogla k ustvarjanju približno sto delovnih mest.“

„Cluster“ je vse prej kot le moden izraz. Gre za koncept, ki je izšel iz podjetniških krogov, se posplošil in se pričel uporabljati na vseh ravneh življenja nekega območja. Med Carrick-on-Shannonom in Boyleom, vzdolž Lough Key se razteza čudovito plemiško posestvo, ki ga je irska država odkupila leta 1957, da bi ga predelala v turistično znamenitost. Zaradi pomanjkanja investicij je posestvo propadalo in zastarelo. „Naredili smo raziskavo med prebivalstvom, združenji, poklicnimi turističnimi delavci in ustanovili skupine za usmerjeno iskanje idej (focus groups), da bi določili lokalne potrebe in zbrali kar največ idej, ki bi temu čudovitemu posestvu dale pravo vrednost,“ pripoveduje Neil Armstrong, direktor oddelka za turizem pri Svetu upravnega področja Roscommon.

Rezultat tega skupinskega posveta: preobrazba gozdnega parka Lough Key do leta 2007 v razvejan center za različne dejavnosti, ki temelji na ‚grozdu aktivnosti‘ (sic) po vzgledu televizijskih avanturističnih oddaj, kot sta „The Crystal Maze“ ali „Fort Boyard“. Cena: 8 milijonov evrov, s prispevkom ESRR. Pričakovani vpliv na zaposlovanje: enajst zaposlitev s polnim delovnim časom in okoli dvajset zaposlitev s polovičnim delovnim časom. „Toda pozor,“ opozarja Neil, „pomembno bo vztrajati: tako kot na drugih področjih je

tudi v turizmu lažje ustvariti zanimivost kot pa doseči, da ostane privlačna. Inovacije so sicer pomembne, vendar pa se je treba izogniti modernizaciji za vsako ceno, saj tehnologije hitro pridejo iz mode.“

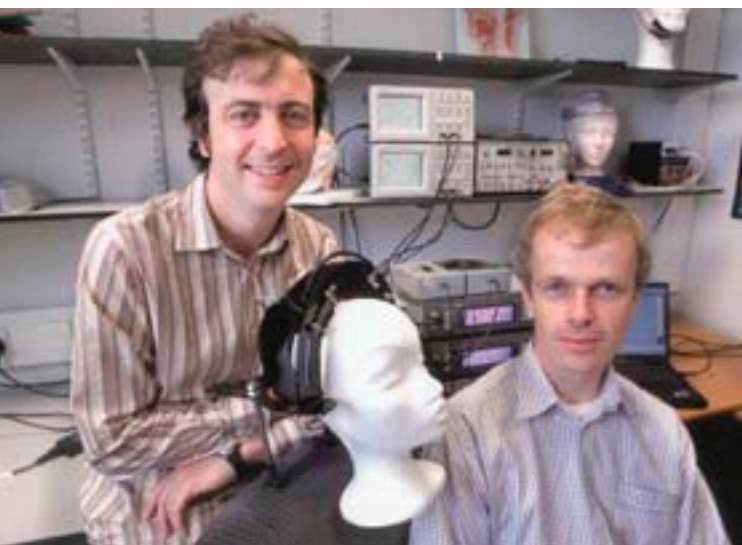
Raziskovanje in inovacije

Tudi produkcijski centri postajajo staromodni. Čeprav je „keltski tiger“ še vedno na višku moči (več kot 6-odstotna rast BDP leta 2004), pa začenjajo nekatere panoge, ki so uspele, zapuščati Irsko in se selijo drugam, irsko gospodarstvo pa je tudi zelo odvisno od multinacionalnih družb. Irski proizvodni aparat mora torej splezati še za stopnjo više in staviti na sektorje z zelo visoko dodano vrednostjo. Tudi tukaj, kot drugod po Evropi, je strategija iz Lizbone v polnem razmahu. „In v naši regiji, ki je oddaljena od centra in ni doživela takega razvoja kot Dublin, gre to nujno z roko v roki z izobraževanjem,“ oznanja Constance Hanniffy, predsednica regionalne skupščine Borderja, Midlanda & Westerna (BMW), irske regije Cilja 1. „Irska se popolnoma ujema z duhom iz Lizbone,“ zatrjuje Gerry Finn in Kieran Moylan, direktor in pomočnik direktorja za regijo BMW. „Trenutno smo na prehodu iz faze neposredne pomoči podjetjem k bolj neposrednim oblikam podpore, ki je usmerjena v raziskovanje in inovacije.“

In res je „zgledna evropska učenka“ v petih letih preprosto podeseterila javna sredstva, dodeljena raziskovalcem: z 20 milijonov evrov pred letom 2000 je nacionalni letni vložek narasel na skoraj 200 milijonov. „Vendar pa je to še vedno le 1,12 % BDP v letu 2003 in brez pomoči, ki jo zagotavljajo veliki instrumenti, kot sta PRTL (1) ali ESRR, bi ustanove srednje velikosti, kot je naša, zelo težko razvijale raziskovalne dejavnosti,“ dodaja Jason Twamley, dekan za raziskave na Nacionalni irski univerzi v Maynoothu, ki je leta 2003 pridobila nov paviljon za bioznanosti in elektronski inženiring. Skoraj tretjino od 16,1 milijona evrov, kolikor je stala infrastruktura, je prevzel ESRR.

Toda kakšen splošen nasvet bi svojim kolegom in novim državam članicam v teh negotovih časih za dolgoročno kohezijo in konkurenčnost v Evropi dal koordinator strukturnih skladov na Irskem? Odgovor Jima Higginsa: „Privilegirati javne dobrine, usmeriti investicije predvsem v izobraževanje, vzgojo, raziskovanje, infrastrukturo in storitve, ki koristijo celotni družbi in so v splošnem interesu. Za pomoči, ki so namenjene izključno privatnemu sektorju, se hitro pokažejo omejitve.“

Irski upravni organi so marca 2004 objavili odličen „Guide to the Implementation and Administration of EU Structural and Cohesion Funds in Ireland“ (Vodnik izvajanja in administrativnega vodenja strukturnih skladov in Kohezijskega sklada na Irskem), ki lahko s svojo jasnostjo in izčrpnostjo olajša vodenje projektov, ki jih financirajo skladi Skupnosti. csinfo@csfunits.irlgov.ie

Tomás Ward in Charles Markham v svojem laboratoriju v univerzitetnem centru Maynooth, ki je upravičen do pomoči ESRR. Raziskovalca sta izpopolnila napravo, ki omogoča pretvorbo nevroloških tokov v možganih v znake.

(1) Program za raziskave v ustanovah tretje ravni (Programme for Research in Third Level Institutions).

Valonija (Belgija)

„Izmenjava dobrih praks upravljanja med regijami“

Luc Hougardy, Ministrstvo za valonsko regijo, Direkcija za evropske programe

Treba si je priznati, da se regije raje obveščajo o že izpeljanih projektih, kot pa o načinu upravljanja programskih dokumentov.

Vendar pa način odziva na zahteve, ki jih predpisuje evropska ureditev na tem področju, močno vpliva na izvajanje programov tako na področju učinkovitosti kot stroškovne učinkovitosti. Zato se nam je zdelo še posebej zanimivo izvesti pilotni preizkus, katerega namen je bil zaobjeti sisteme upravljanja, spremljanja in nadzora, ki jih izvajajo v drugih evropskih regijah, da bi tako lahko spojili proces izmenjave dobrih praks in primerjalne analize uspešnosti. To bi nam omogočilo oceniti, do katere mere je mogoče te prakse prenesti in uporabiti v valonski regiji.

Tak je bil namen projekta, ki ga je na pobudo valonske regije izvedla Direkcija za evropske programe v okviru Ministrstva za valonsko regijo, o uvajanju sistemov upravljanja, spremljanja in nadzora programov, ki jih večinsko sofinancira ESRR.

Izmenjave se je udeležilo še pet regij. Organizacija izmenjave je bila zaupana zunanjemu svetovalcu, ki ga je sofinanciral ESRR v okviru tehnične pomoči Cilja 2: regija Rhône-Alpes (Francija), Piemont in Ligurija (Italija), Vzhodna Anglija (Združeno kraljestvo) in Maastricht (Nizozemska).

Razen naukov, ki se jih da potegniti na osnovi primerjave sistemov, je treba opozoriti, da so opravljeni obiski omogočili tudi vzpostavitev neposrednih stikov z našimi partnerji. Tako smo lahko obiskali naše francoske kolege, regionalni svet in prefekturo regije Rhône-Alpes, ter italijanske kolege, Oddelek za industrijo za Piemont in Oddelek za evropske zadeve v Liguriji. Nadvse zanimiva je bila tudi ugotovitev, da se druge regije soočajo z enakimi težavami kot mi.

Ob koncu izmenjave se je jasno pokazalo, da so naši evropski kolegi naklonjeno ocenili sisteme, ki smo jih uvedli v valonski regiji. Izpostavljena sta bila predvsem dva primera dobre prakse:

> **postopek izbire:** valonska regija je postavila na noge neodvisno delovno skupino, ki jo sestavljajo univerzitetni in industrijski strokovnjaki iz območij, ki jih zadeva Cilj 2, in katere naloga je dajanje priporočil valonski vladi glede izbire projektov. Delovna skupina preverja, ali projekti

ustrezajo strategijam, opredeljenim v enotnem evropskem programskem dokumentu;

> **informacijski sistem** spremljanja programov, ki omogoča on-line spremljanje sofinanciranih projektov.

Poleg tega se je izkazalo, da so sistemi na določenih področjih (organi oblasti za plačevanje, letna poročila o oglaševalskih ukrepih, večplastna raven nadzora ...) bolj uspešni kot sistemi, ki so jih razvili v drugih regijah.

Pri naših partnerjih smo lahko našli naslednje zanimive prakse, ki bi jih bilo mogoče deloma ali v celoti prenesti v valonski sistem:

> Piemontski sistem „*overbooking*“, ki uporablja od države dodeljena sredstva za programe v teku in tako omogoča prekoračitve predvidenih proračunov ESRR – na ta način vzpostavlja rezervo za začasno financiranje drugih programov. Zaradi tega se je delež končne porabe za obdobje 1994–1999 dvignil na 99 %. Drugo zanimivo prakso, t. i. „*Chronoprogramme*“, so uvedli, da bi se izognili samodejnemu prenehanju prevzetih obveznosti po dveh letih na osnovi pravila „n+2“, in podeljuje bonuse projektom, ki upoštevajo roke za izvedbo, v nasprotnem primeru pa maluse.

> Na vzhodu Anglije je primer dobre prakse uporaba **lokalnih agencij** („Local Area Groups“) in **pospeševalcev** pomoči pri vzpostavljanju in spremljanju projektov. Obiski na tri mesece zagotavljajo izvajalcem programov pomoč pri izvajanju njihovih projektov in zagotavljanju uspešnega operativnega spremljanja aktivnosti.

Zaključimo lahko, da nas je ta izkušnja izjemno obogatila in da resnično upamo, da nam bodo stiki, ki smo jih navezali, lahko pomagali pri pristopu k novim ureditvam na področju upravljanja in nadzora za obdobje 2007–2013. Vse zainteresirane regije vabimo, da se udeležijo naše „borze“ izmenjav, da bi tako izboljšale izvajanje programov v okviru postopka za poenostavitev upravljanja.

Stik: l.hougardy@mrw.wallonie.be

Tel. (32-81) 33 39 27

Faks (32-81) 33 37 44

<http://economie.wallonie.be>

(<http://europe.wallonie.be>)

Andaluzija (Španija)

„Prizadevanje za sodelovanje in usklajevanje med vsem akterji“

Generalni direktorat za sklade Skupnosti Ministrstva za gospodarstvo in finance Španije

Andaluzija, ki je ena od največjih in najgostejše naseljenih regij Evrope, je upravičena do finančno najpomembnejšega programa strukturnih skladov iz tekočega obdobja. Operativni celostni andaluzijski program (POIA – Cilj 1) je za obdobje 2000–2006 dobil pomoč strukturnih skladov v višini 7 840 milijonov evrov, skupni stroški programa pa so 11 288 milijonov. Po dodelitvi „rezerve na podlagi doseženih rezultatov“ leta 2004 je višina pomoči dosegla 8,186 milijona evrov od skupnih stroškov v višini 12 026 milijonov. Za izvajanje programa POIA so odgovorna splošna upravnna telesa države in andaluzijska vlada.

Strategija želi nadoknaditi zamude pri izvajanju infrastrukturnih programov v regiji, ki so nujno potrebni za njen razvoj, s poudarkom na naložbah v konkurenčnost proizvodnih struktur, v človeške vire in zaposlovanje, posebna pozornost pa je namenjena raziskovanju, tehnološkemu razvoju in razvoju informacijske družbe.

Delno vrednotenje je potrdilo veljavnost strategije, saj se položaj v regiji ni bistveno spremenil, zato ni bila potrebna revizija. Veliko truda je bilo vloženega v sodelovanje in usklajevanje med vsemi vpletenimi stranmi: organi oblasti, odgovorni za programe, lokalne oblasti, gospodarski in socialni akterji. Rezultat tega partnerstva je dobro zasnovan program, ki je v skladu z drugimi programskimi dokumenti na regionalni in nacionalni ravni, prednostnimi nalogami EU, več regionalnimi programi, pobudami Skupnosti in inovativno shemo. Program POIA jasno prispeva k pospeševanju postopka realne gospodarske konvergenca Andaluzije.

Uresničevanje cilja temelji na dveh postopkih, ki ju je uvedla uredba o strukturnih skladih za obdobje 2000–2006 za povezavo pomoči z rezultati: že prej omenjena „rezerva na podlagi doseženih rezultatov“ in pravilo „n+2“ o samodejnem prenehanju veljavnosti kreditov, ki jih je treba porabiti v dveh letih.

Poleg tega je izdelava celostnega programa omogočila okrepitev mehanizmov usklajevanja med programi in boljši izkoristek potencialnih sinergij. Izboljšale so se tudi dejavnosti spremljanja in vrednotenja. V tem pogledu je treba izpostaviti vzpostavitev diferenciranih kazalnikov za spremljanje številnih ukrepov prednostne naloge „enake možnosti“, pa tudi izvajanje mnogih projektov okoljske infrastrukture. Vse to je rezultat velikega truda, ki je bil v prejšnjih obdobjih namenjen ozaveščanju – čeprav

cilj še ni v celoti dosežen – s pomočjo seminarjev, ki so jih organizirale pristojne ustanove.

Po podatkih iz decembra 2004 program POIA beleži 72-odstotno stopnjo finančnega izvrševanja za obdobje od 2000 do 2004 in 51-odstotno stopnjo za obdobje od 2000 do 2006. To je zelo zadovoljivo, če upoštevamo čas, ki je še na voljo za uresničitev načrtovanega in v katerem lahko izkušnje prinesejo še dodaten napredek. Povprečje 72 % so presegle tri prednostne naloge: konkurenčnost in proizvodne strukture (79 %), človeški viri (84 %), prometno in energetska omrežja (92 %). Stopnja izvrševanja na oseh „okolje, naravno okolje in vodni viri“ in na osi „kmetovanje in razvoj podeželja“ je samo 43-odstotna.

Nekaj konkretnih števil za naslednje prednostne naloge:

- > **konkurenčnost in proizvodne strukture:** 6 550 odobrenih pomoči, 11 172 novih zaposlitev, 9 054 podjetij upravičenih do pomoči, 5 524 milijona evrov zasebnih investicij, 129 malih in srednje velikih podjetij, ki so prvič izvažala;
- > **družba znanja (inovacije, raziskave in razvoj, informacijska družba):** 2 327 oseb (od tega 1 267 žensk), upravičenih do pomoči za raziskave in tehnološki razvoj, 244 projektov raziskav in razvoja ter 17 648 raziskovalcev, prenova in oprema za znanstveno raziskovanje 24 centrov, vzpostavitev 1 913 informacijskih omrežij v javni upravi, ki jih uporablja 230 438 oseb;
- > **človeški viri:** 898 novih šolskih enot, 68 novih izobraževalnih centrov in 566 obnovljenih centrov, aktivnosti za alternativno izobraževanje za 24 000 učencev z nedokončanim šolanjem (od tega za 6 560 žensk), podpora za ponovno vključitev na trg dela za 47 000 oseb, dolgoročna pomoč 27 606 nezaposlenim (od tega 16 757 ženskam), pomoč za poklicno vključevanje 17 766 mladim (od tega 7 690 žensk).

Tudi projekti prometne infrastrukture, katerih večina sodi v transevropska omrežja, so na dobri poti. Na koncu je treba omeniti tudi oblikovanje območij aktivnosti za podjetja, kot so Alqueria (Huelva), Peral (Arcos de la Frontera, Cadix), Zlatarski park v Cordobi ter Evropski podjetniški in inovacijski center v Campus de la Salud, v Granadi.

Spletna stran in stik: <http://www.juntadeandalucia.es/economiayhacienda/fondos/POIA/poia.htm>

NIZOZEMSKA

Prenova stare severne četrti Rotterdam

Skupni stroški: 851 059 EUR
Prispevek EU: 212 753 EUR

„Severna železniška postaja Rotterdam je bila zanemarena, grdega videza, odprta rana mestne podobe. V obdobju od 2002 do 2004 je bil izveden projekt v okviru Pobude Skupnosti URBAN II za preoblikovanje železniške postaje in njene neposredne okolice v praktično in privlačno intermodalno vozlišče javnega prevoza, ki bi olajšalo pretok potnikov in bilo enostavno za upravljanje. Izvedli so različna dela: oblikovanje območja za izkrcanje potnikov („Kiss & Ride“); nova osvetlitev; parkirna mesta za taksi-iste, avtobuse in kolesa; pločniki; napeljave; postavitev naprav, ki omogočajo kombiniranje različnih načinov prevoza; prestavitev glasbenega kioska na drugo mesto; več policijskih patrulj ... S tem projektom je Severna železniška postaja Rotterdam doživela popoln preporod: postala je prijazna, varovana in dobro organiziran kraj. Ta prenova naj bi dolgoročno prinesla pomembne socialne in gospodarske prednosti, predvsem boljšo kakovost življenja v četrti Oude Noorden.“

Adri Hartkoorn, direktor programa URBAN II „Noord aan de Rotte“
a.hartkoorn@obr.rotterdam.nl (www.noordaanderotte.nl)

PORTUGALSKA

Nova zdravila naravnega izvora

Skupni stroški: 403 287 EUR
Prispevek EU: 94 431 EUR

„Nosilca projekta sta SA Labor Qualitas in Inštitut za eksperimentalno biologijo (IBET), njun projekt „NATURFAR“ pa sodi v okvir sodelovanja med ustanovami za raziskovanje in razvoj in tehnološkimi podjetji farmacevtskega sektorja. Cilj projekta je razviti postopek izdelovanja, ki bi temeljil na visoki tehnologiji – ekstrakciji s pomočjo t. i. „superkritičnih“ fluidov, posebno oblikovanih za farmacevtsko industrijo. Projekt naj bi omogočil inovativne proizvode, sestavljene iz aktivnih snovi, ki jih ne pokrivajo patenti drugih podjetij istega sektorja. NATURFAR je rezultat strategije napredovanja na farmacevtskem trgu, ki je bila še do nedavnega omejena na aktivnosti v zvezi s finimi kemikalijami v razsutem stanju.“

Francisco Sousa Soares, upravitelj operativnega programa „Znanost in inovativnost 2010“
Poci2010@poci2010.mcies.pt

DANSKA

Program izvoza iz Severne Jutlandije

Skupni stroški: 3 000 000 EUR
Prispevek EU: 2 000 000 EUR

„Ta program izvira iz študije, ki je pokazala, da imajo podjetja v Severni Jutlandiji neizkoriščen izvozni potencial v višini približno 400 do 500 milijonov evrov letno. Upravno območje Severna Jutlandija se je tako odzvalo izzivu. Nastala je skupina udeležencev s strokovnim znanjem in izkušnjami, ki predstavlja do sedaj najpomembnejše prizadevanje katerekoli danske regije na področju izvoza. Gre za to, da bi pomagali proizvajalcem izboljšati sposobnosti prodaje lastnih izdelkov v tujino. Pomoč je zasnovana tako, da so proizvajalci na voljo svetovalci; 70 % njihovega honorarja prevzamejo skladi Cilja 2. Konkretno to pomeni, da svetovalci opravijo študije trga, izdelajo izvozne strategije itd. Operacija naj bi omogočila 354 novih delovnih mest. Zato se je upravno območje odločilo za izvajanje dodatnega programa, namenjenega približno 150 novim podjetjem.“

Gitte Madsen, šef projekta, Upravno področje Severna Jutlandija
amt.gm@nja.dk

ITALIJA

Centri za usposabljanje v Kampanji

Skupni stroški: 237 738 000 EUR
Prispevek EU: 83 204 500 EUR

„Cilj mreže centrov za usposabljanje dežele Kampanje je širjenje znanj, ugotavljanje potreb in prenos inovacij v mala in srednje velika podjetja. 10 centrov iz mreže deluje na 7 področjih: analiza in spremljanje okoljskih tveganj; napredna biologija in njena uporaba; zaščita in vzpostavljanje prave vrednosti kulturnih in okoljskih dobrin; agroživilska proizvodnja; nove tehnologije v proizvodnji; informacijske in komunikacijske tehnologije; promet. Gre torej za spodbujanje raziskav, ki jih je mogoče patentirati, in ustanavljanje podjetij, ki temeljijo na znanju.“

Maria Adinolfi, direktorica, Ministrstvo za znanstveno raziskovanje, statistiko, informacijske sisteme in informatiko, Kampanja
ricercascientifica2@regione.campania.it

Kontakti

Spletna stran Inforegio

Spletna stran Inforegio ponuja celoten pregled evropske regionalne politike. Najnovejše informacije najdete pod naslovom „Newsroom“:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

Evropska komisija
Generalni direktorat za regionalno politiko
Enota 01 – Informacije in komunikacije
Thierry Daman
41, avenue de Tervuren, B-1040 Bruxelles
Faks (32-2) 296 60 03
E-pošta: regio-info@cec.eu.int
Internet: http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm

Informacije o regionalni pomoči Evropske unije:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8278

© Evropske skupnosti, 2005
Ponatis dovoljen z navedbo vira.

Urad za publikacije

Publications.eu.int